

INTERNATIONAL RELATIONS UKRAINE WITH BELARUS: HISTORY AND DEVELOPMENT TRENDS

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З БІЛОРУСІЄЮ: ІСТОРИЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Siekunova Y.V./ Сєкунова Ю.В.

c.h.s., as.prof. / к.і.н., доц.

ORCID: 0000-0003-1346-3322

Козюк О.В./ Kozyuk O.V.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

Heroyiv Oborony st.,15,Kyiv, 03041

Національний університет біоресурсів і природокористування України ,

Київ, Героїв Оборони, 15, 03041

Анотація: Вивчені та описані відносини між двома державами, Україною та Республікою Білорусь. У ході дослідження встановлено, що між цими країнами тісні політичні, економічні і соціальні зв'язки. Україна та Республіка Білорусь мають різноманітні форми та напрямки взаємодії.

Ключові слова: міжнародні відносини, республіка, кордон, Президент, політичні зв'язки, інтеграція.

Перспективи кооперації України з Європейськими організаціями і з окремими країнами прямо залежать від успіху економічних реформ України і політичної стабільності країни.

Для України як і для Республіки Білорусь двосторонні міждержавні відносини ніколи не мали пріоритетного значення. Стан українсько-білоруських відносин навряд чи можна назвати дружнім, стратегічним, як це зазначено в наших документах. Для України Білорусь є дуже важливим політичним і економічним партнером, зрештою, як і Україна для Білорусі. Одним із перших кроків після проголошення незалежності стало обмін дипломатичними представництвами між країнами 27 грудня 1991 р. А вже з жовтня 1993 року, в Україні функціонує посольство Республіки Білорусь [1].

Обидві країни не прагнули розширення політичної співпраці. Поряд із ситуативними проявами тимчасового покращення або погіршення двостороннього діалогу, в цілому відносини між Україною і Республікою Білорусь знаходяться в невизначеному стані.

Аналізуючи відносини України і Республіки Білорусь в перші роки незалежності, білоруський дослідник А. Тихомиров зазначає, що «в цей час їх взаємодія зводилась головним чином до спроб зберегти економічні зв'язки, що склалися в радянські часи, але при цьому надати їм більш прагматичного характеру». Тобто, сторони розглядали одна одну крізь призму власних утилітарних міркувань, без надмірної зацікавленості один в одному. Що стосується політичного діалогу, то початок повномасштабному співробітництву у цій сфері можна ототожнити із підписанням 17 липня 1995 р. в ході офіційного візиту в Білорусь Президента України Л.Кучми Договору про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Білоруссю. Документ замінив неактуальний в нових реаліях Договір між Українською РСР і

Білоруською РСР від 29 грудня 1990 р. З поміж іншого, в договорі наголошувалося на невторчанні у внутрішні справи одна одної, відмові від застосування сили, економічних чи будь-яких інших засобів тиску, повазі до прав людини і основних свобод [2]. Сторони також визнавали непорушність існуючих між ними кордонів, підтверджувалася відсутність територіальних претензій і утримання від висування таких претензій в майбутньому. Початок повномасштабної політичної співпраці ототожнюють з підписанням 17 липня 1995 року Договору про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Білорусією (набув чинності 6 серпня 1997 р.). Протягом десятиріччя (із середини 90-х до 2000 рр.) президенти обох держав багаторазово зустрічались, проте кількісні показники не переросли в якісні, переважно через низьку внутрішню активність і реального виконання договорів, які укладалися керівництвом країн.

Після «помаранчевої революції» 2004 р., відбулося погіршення відносин між Києвом і Мінськом. Білоруська сторона побоюючись можливості експорту революційних настроїв з України, практично не співпрацювала і не вела політичного діалогу з новою українською владою. Але незважаючи на це, керівництво обох держав намагалось не акцентувати надмірну увагу на зовнішньополітичних розбіжностях, а зосередитися на економічній співпраці. Отже, різні напрямки зовнішньополітичної активності були чи не найсуттєвішою завадою у відносинах між Україною і Республікою Білорусь, оскільки Київ віддає перевагу співпраці з Заходом, а Мінськ, своєю чергою, виступає за поглиблення інтеграції у східному напрямку [3].

Ще однією проблемою, яка впродовж тривалого часу стояла на шляху співпраці між Україною і Білоруссю, була вимога білоруської сторони до офіційного Києва щодо визнання та відповідно повернення боргу у розмірі 130 млн. доларів. Йдеться про заборгованість утворену ще до 1992 р. У відповідь на переведені українській стороні кошти Республіка Білорусь, так і не отримала оплаченої продукції. Так як документальне підтвердження такого боргу було відсутнє, офіційний Київ тривалий час відмовлявся визнавати його існування. В Білорусі вважають, що Україна зобов'язана оплатити борг, тоді як Київ своєю чергою стверджує, що такий борг був утворений в період СРСР і оплаті не підлягає. З білоруської сторони механізмом впливу на ситуацію було вибрано відмову від ратифікації Договору про державний кордон, який був підписаний ще в 1997 р., і тоді ж ратифікований Україною. Ініціативи української сторони, які передбачали часткову компенсацію Білорусі не знаходили підтримки з боку Мінська. Так, Україна в листопаді 2003 р. запропонувала Білорусі погасити 80% заборгованості шляхом облаштування кордону і будівництва прикордонних переходів, проте білоруський уряд відхилив цю пропозицію. Проблему вдалося вирішити в травні 2010 р., внаслідок підписання президентом Білорусі О. Лукашенком закону «Про ратифікацію Договору між Республікою Білорусь і Україною про державний кордон». Втім, відмова офіційного Мінська в проведенні доволі формальної процедури, передачі ратифікаційних грамот українській стороні, унеможливила успішне вирішення прикордонного питання.

17-18 червня 2013 року Президент Білорусії наніс офіційний візит в Україну. В ході якого сторони обмінялися Ратифікаційними Грамотами Договору між Україною та Республікою Білорусь «Про державний кордон» від 12 травня 1997р., що дало змогу зміцнити режим безпеки та порядок перетину кордону.

Незважаючи на те, що політичні відносини між Україною і Білоруссю не є рівними і постійно змінюються в напрямку зближення чи віддалення сторін, доволі стабільно та інтенсивно розвивається співпраця в торгівельно-економічному плані. Негативно відбиваються на відносинах Києва та Мінська торгівельні конфлікти, що мали місце впродовж 2012-2013 рр. Поштовхом до непорозумінь стало тимчасове призупинення Держветфітослужбою України з 1 березня 2012 р. імпорту молочної продукції низки білоруських виробників, яка не відповідала українським стандартам. Вирішенню проблеми посприяла зустріч 3 травня 2012 р., тодішнього міністра економічного розвитку і торгівлі України П. Порошенка з першим віцепрем'єром РБ Володимиром Семашко, під час якого сторонам вдалось домовитись про скасування торгових обмежень. У 2016 році Україна зайняла друге місце серед партнерів по торгівлі з Білорусією за обсягом експорту та товарообігу. Економічні зв'язки між обома державами розвиваються швидкими темпами, стабільно, з наростаючою динамікою, що є найважливішою складовою міждержавних відносин [4].

Отже, проаналізувавши стан українсько-білоруських відносин на сучасному етапі, можна говорити про їх неоднозначність. Українсько-білоруський кордон, на жаль, характеризується як предмет маніпуляцій і дезінформації з боку окремих політичних діячів не лише України та Білорусі, але і сторонніх держав. Це формує взаємну недовіру між керівниками двох держав і створює основу для спекуляцій у засобах масової інформації. Динаміка збільшення прикордонного моніторингу й активізація демаркаційних робіт вказують на активну колективну роботу з посилення безпеки. Позитивною практикою може стати належний контроль за державним кордоном. Хоча, українська і білоруська сторони добре усвідомлюють можливості і необхідність тіснішої економічної співпраці, а також низький рівень політичного співробітництва. Не дивлячись на чималий досвід співпраці і спільну історію взаємин, суперечливі внутрішньополітичні реалії, а також, різна зовнішньополітична спрямованість стоять на заваді розбудови повноцінних міждержавних відносин, які досі не мають системного характеру і не підпорядковані стратегічним інтересам сторін.

Список використаної літератури

1. Клімкін П.А. Україна і Білорусь. Логіка історії. Історична правда. 2018. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2018/03/25/152224/>
2. Договір про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Республікою Білорусь: Закон від 16 травня 1997 р. № 267/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/112_692.
3. Тимошик Я. Стан та перспективи українсько-білоруських відносин. [Електронний ресурс]. / Я. Тимошик. – Режим доступу: <http://real->

politics.org/stan-ta-perspektyvy-ukrajinskobiloruskyh-vidnosyn

4. Крет Р. Білорусь-Україна оцінка відносин в контексті російського впливу. [Електронний ресурс]. / Р. Крет // – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/slv/2012_14/st44.pdf

***Abstract.** The relations between the two states, Ukraine, are studied and described and the Republic of Belarus. The study found that between these countries have close political, economic and social ties. Ukraine and the Republic Belarus has various forms and directions of interaction.*

***Keywords:** international relations, republic, border, President, political ties, integration.*